

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Порівняльна психологія»

АНОТАЦІЯ КУРСУ

В навчальному курсі висвітлюються: предмет, методи, основні концепти, положення, поняття, найбільш значущі відкриття в історії становлення порівняльної психології; свідомість як основне утворення психіки людини, яке відрізняє її від психіки тварин; психологічні аспекти всіх рівнів відображення та адаптації тварин (таксисів і тропізмів, інстинктивної поведінки, научіння, інтелектуальних актів) комунікації тварин, важлива складова. Важлива складова курсу – «Лінгвістичні проекти», які показали, що між психікою людини і тварин немає «прірви» – радикальних якісних відмінностей, а є лиш істотні відмінності різних рівнів психічної організації. Курс базується на значному масиві фактів, одержаних за допомогою наукових спостережень та експериментів.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

3 кредита (90 годин): 48 годин аудиторної роботи, 42 години самостійної роботи.

МЕТА КУРСУ

Мета курсу – викладання дисципліни полягає у студентів наукового розуміння загального процесу становлення та розвитку психіки, проблеми біологічного і соціального в поведінці, ролі біологічних детермінант у психіці. Вивчення психологічних особливостей на тваринах, їх порівняння з особливостями людини дасть можливість майбутнім психологам підвищити професійну компетентність, усвідомити загальні та принципові відмінності у відображенні навколишнього світу, поведінки на різних рівнях філогенезу, як найповніше зрозуміти передумови виникнення людської свідомості.

Програмні результати навчання за навчальною дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна психологія» студент повинен

знати:

- предмет і завдання зоопсихології, етології та порівняльної психології;
- місце зоопсихології, етології та порівняльної психології в системі природничих і суспільних наук;
- основні напрями, розвитку зоопсихології, етології та порівняльної психології;
- методи досліджень зоопсихології, етології та порівняльної психології;
- можливості застосування знань із зоопсихології, етології та порівняльної психології в повсякденному житті та в роботі психолога;
- основні закономірності психіки і поведінки тварин з точки зору сучасної етіології, питання еволюції психіки, розумову діяльність, психічні образи, проблеми інтелекту, «мову» та «свідомість» тварин;

вміти:

- визначити фізіологічні основи еволюційного формування розумової діяльності та психіки у тваринному світі та основи формування інтелекту і свідомості у людини;
- визначати, до якої наукової галузі знань належить явище або проблема, що спостерігається;
- пов'язувати поведінку людини з її темпераментом та силою психічних процесів при проведенні консультативної та корекційної діяльності;
- враховувати ступінь розвитку та вираження соціальності у різних людей;
- розуміти генетичні та історичні передумови поведінкових реакцій і психічних феноменів;
- орієнтуватися і сучасних здобутках вітчизняної та зарубіжної науки;
- адекватно орієнтуватися у виборі сучасних методик і методів досліджень.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей ОПП «Психологія» (див. Табл. 1).

У межах тем «Порівняльна психологія в системі наук», «Психічна діяльність тварин», «Біологічна та соціальна поведінка тварин», та інших, студенти працюють з інформацією, зокрема з використанням мережі Інтернет, виступають з промовами і презентаціями, підготовленими ними як групові та/або індивідуальні проекти.

Теми занять та презентацій пов'язані із темами модулів, у межах яких здійснюється навчання.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань слухачів (студентів, студентів) в Національній академії Національної гвардії України».

Компетентності, які студент набуває в результаті навчання:

Таблиця 1

Компетентності та оцінювання рівня їх досягнення студентами

Шифр	Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
ЗК2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Частково, в аспекті розуміння категоріально-понятійного апарату психології.	Міжсесійне (поточна та тематична перевірка), готовність до семінарів. Перевірка конспектів.
ЗК3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Частково, в аспекті читання літературних джерел, виконання самостійних, контрольних робіт та обговорення на заняттях.	Міжсесійне (поточна та тематична перевірка), готовність до групових занять, активна участь у обговореннях під час практичних і групових занять.

МІЖСЕСІЙНЕ ОЦІНЮВАННЯ (ПОТОЧНА ТА ТЕМАТИЧНА ПЕРЕВІРКА)

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах модулів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи на підґрунті перевірки конспектів.

Завдання для самостійної роботи оформлюються на зворотному боці конспекту, вітається структуровані форми запису (таблиці, блок-схеми тощо). Обсяг повинен бути розумним, багато тексту не гарантує відмінної оцінки. Необхідно обов'язково зазначати джерела, на які спирається відповідь.

Перелік завдань для самостійної підготовки:

1. Метод теоретичного порівняння.
2. Метод зоопсихологічного порівняння.
3. Зоопсихологічний експеримент.
4. Метод спілкування з тваринами.
5. Утвердження зоопсихологічних і порівняльно-психологічних знань, заснованих на наукових спостереженнях та експериментах.
6. Найвищий рівень розвитку перцептивної психіки.
7. Внутрішні механізми інстинктивних дій.
8. Методи вивчення інстинктів.
9. Індекс, знак, символ як засоби комунікації.
10. Функції комунікації тварин.

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

11. Генетична пам'ять.
12. Філогенетичні рівні пам'яті. Значення розумової діяльності в поведінці тварин.
13. Домінування та ієрархія.
14. Угрупування, популяції та міграції тварин.
15. Комфортна форма поведінки.
16. Захисна форма поведінки.
17. Значення агресії в підтримці структури співтовариства.
18. Групи, побудовані за принципом лідерства чи з ватажком на чолі.

Перелік літератури для читання:

Базова

1. Доценко В. В. Зоопсихологія : навч. посіб. / В. В. Доценко ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. — Харків, 2019. — 240 с.
2. Москалець В. П. Зоопсихологія і порівняльна психологія [текст] : підручник. / В. П. Москалець — К. : «Центр учбової літератури», 2014. — 200 с.
3. Туриніна О. Л. Порівняльна психологія: Навч. посіб. / О. Л. Туриніна, Л. З. Сердюк — К.: МАУП, 2005. — 228 с..

Додаткова

1. Губко О. Т. Основи зоопсихології. Навч. посібник / за ред. С. І. Болтівця. — К. : Світогляд, 2006. — 190 с.

Читати підручники (посібники) цілком не потрібно, вказівки щодо читання будуть даватись викладачем наприкінці лекційних занять.

Загальні критерії оцінок:

“відмінно” – студент має зробити виступ за одним з питань семінару, приймати активну участь в обговорюванні виступів інших учасників, ставити витання, давати відповіді. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми, мати узагальнено-логічні схеми, таблиці тощо.

“добре” – студент має зробити виступ за одним з питань семінару. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми.

“задовільно” – студент має приймати участь в обговорюванні виступів інших учасників. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми.

“незадовільно” – студент не готовий до заняття, не приймає участь в обговорюванні виступів інших учасників. Конспект не містить основну інформацію з певної теми.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ (РУБІЖНИЙ ТА ЗАКЛЮЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Метою заліку є контроль сформованості в студентів системи знань і умінь з навчальної дисципліни. Перелік питань до заліку міститься в методичних вказівках до його проведення, що зберігаються на кафедрі і доступні для студентів у будь-який час.

Залік здійснюється на підґрунті суми набраних балів отриманих підчас міжсесійного оцінювання (поточна та тематична перевірка), виконання завдань з курсу, а також ведення конспекту.

1. Кількість балів за ведення конспекту (самопідготовку) становить від 0 до 40 балів.

2. Кількість балів за аудиторну роботу (у межах вивчення курсу) становить від 0 до 40 балів.

3. Кількість балів, яку можна отримати під час заліку становить від 0 до 50 балів. До заліку допускаються студенти, які попередньо за підсумками аудиторної та самостійної роботи одержали не менше 50 балів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності
- Курс передбачає індивідуальну та групову роботу.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни.
- Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентують виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Презентації та виступи мають бути авторськими, оригінальними.